

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди
Соединин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

№ 241 (114389)

1980 чылдың октябрь 17, пятница

1925 чылда
УЛАС АЛЛАТКАН

Өртөз 2 көп

Көдээ ажил-агыйнын ажил-ишчилери! Ээтти, сүттү, чуургаларны, дүктү
болгаш өске-даа продукцияны бүдүрерин, күрүнеге садарын көвүдөднер!
Мал ажылынын чем баазанын быжыгларлар!

(Октябрьнын социалисттик Улус революциясынын 63 чыл оюнга
СЭКП ТК-ның кыйгырыгыларын).

МЭЭН ДУРЖУЛГАМ

ТЫВА — ХАКАСИЯ

Көдээ ажил-агыйнын кан-
дыг-даа ишчизи, өскөлөр-биле
бир демей, ону беш чылда
качар доозу, СЭКП-нин
XXVI съездинин кандыг белек-
терин уткуур деп турарын
шүгүнүп, боданын боор деп
билеп турар мен. Хойжу кижини
билдиргелер болгай — чеже
хураган, чеже килограмм дүк
алганын аң сапал алган.
Съездини уткуур белек ху-
дагга айткан, сөзү берип каан.
Амгы үеде келер кышка белек-
терин, кадарган малын улам
сөмүрткөн алыр дээш эки олар-
лар шилеп аң, оларын эдери
көжүн-даа чоруур.

Эрткен 1979 чылдын эгезинде,
В. И. Ленинни төрүтүнгөн
хүнүндөн бээр 110 чыл
оюнга алар кылдыр төрүрү
чүс хойга онааштыр 120 хура-
ган, бир хойдан 4,2 кг дүк
алырын, хоомуну бүтү баш,
санын менеп болгаш хур чыл
ажыраарын түзүлгөс кижин мен.
Ол бүгүнүң чедикшигини кү-
сөтүлгөс сөткөмүн ханын,
өөрүп демдеген турар мен.

Бо чылдын түнели-биле
алырга, төрүрү чүс баш хойга
онааштыр 125 хураганга азы
хойжун нинти санында 150
иренин артыкка доруктуруп
алдым. Ол хураганнар чүс
сам дуглаан ырыска чүсөтөр
эвес, а күзүн илеринден чар-
пыр турда, олары-биле барык
деңгээлге берген турдулар. Бир
хойга онааштыр кыргып алган
дүтүм хуулаага азы—4,5 кг
болду. Улут хойдан-даа, тө-
рүтүнгөн хураганнарда-даа
хорамка болбаан. А кышты
хой кайы хире деңгээлге
ашканын хой кыргылаага
ажылаан турган кижилерин
«күсүк хевээр хур хой-дур»
дээш-ле херечелеп турар.

Бо бүгүнүң чугаалаарга-ла
белек шыккан сагымдарар, чо-
гум малын кижинин карак
кызыл, уйгу-чылдан чок күш-
ажылы, уган-мергежлени, ажи-
лынта илаа болгаш берингени
маала илереп келер дээрин
бистин республиканын мурак-
чы малчыларын эки билер.

Ыччалзак чамдык кижилер:
«Сафонов чүте чылдын-на эки
түнелдеринг бооп турарың!
Анда бүгү чүсүнү тускай белек-
терин берип турар эвес ирги бе?»
деп чигилер-даа чадавас. Мен
хуумада индыг чигилериникин-
жерге: «Хамык-ла чүте малчын
кижинин бодунда, мергежи-
линде, тывыгырылдан ха-
маржыр» деп харымлаксаар мен.

Хойжулап ажилдаанымда
бээр 35-ки чыл бо. Арга-дур-
жулга доран-на чыгына бер-
бэн болбайн аң. Иччалзак-даа
сөөлүг он ажил чылаарга чүс
башка онааштыр 100-тен эвээр
хураган аң көрбөз мен. Мал-
дын дозу төлдүдө болгай. Хой
чаш төлдү, арбын дүктү эки
укаса шынарды, күжү семис
хой берип шыаар. Чүже он-
да кичиңгит салыры моон-на
илден-дир.

Бирги ээлгеге кодан хой-
жун укасазын, шынарды эки-
жерин-биле малчын боду
хойларын шилеп аң, коданын
додурушпаан, багайларын
укур брактан ылаары чугула.
Эки шилеп, чечелде алган ко-
данын чылдын дөрт ээлгеге
эки деңгээлге тургузары
тергил эки. Оң үндөсүн чай-
гы, күсүк семирткенде болгаш
кышкы, чаксы эки ажаала-
чегерилгелер.

Чайгы, күсүк үелерде хою-
мун ык семиртип аң турар мен.
Ону чедип алыр дээш оларын
каш-даа солур, хойжу эртен
да бажында одарже үндүр-
гөш, кеже орайтадыр коданче
өккээр. Харын-даа чамдык
кадан, аңс хүнерде, одар тур-
лаан ырак болза, хойжу ко-
данче эжелебей, ол-ла одарга
2—3 хондур кадарып-даа ту-
рар мен. Ыччалзак одарлаарга,
хой тавында олттар, аштан-
ныр болгай. Чыл бүрүс семис
турар, хойжун илестери-даа
хой, сүтүгү аажок, хураган
шырак, дүгү арбын болур.

Кажаз-хоранын чыгы, чы-
рык, кургаг болурунда, ко-
дан деңгээлдеринин корум-чу-
румун, арыг турарында аң-
тыда, кыжын малды шыа
одарлаары, чегерени чугула
дээрин таймырлаан-даа хе-

рээ чок. Мен мал чегин өске
хойжулар-биле демей аң турар
мен. Ыччалзак-даа ону хумага-
ла ажилдаар дээш орадал-
жыр мен. Хойжу эртен бичи
чегергеш, хүндүс чер одарла-
каш, кеже немерде чег бээр.
Төрүрү чегкен хойларын 4-5
хонду мурап тургузу азы-
рааш, төрөн соода ону не-
деля хире уламчылар. Се-
жиртлге, чегерилге дугайы-
да долузу-биле индыг. А ил-
чаарга малчын кижин эменеп
билер база чугула. Малчынын,
херекселерин баш удур тып-
тылар херек. Эмнерин, арыг-
лаан ширитерин хой калар-
да бенин аң чоруур мен.

Чамдык малчынар хойжу
кижинин билер, кылдыр болгаш
күсөдир ужурутү хуулаагелер-
ин чеге күсөткөсүн баарын-
дан хой мады, оон чаш төлүн
оскутуп турарын дыкаарга,
хараадаанын чүгү дээр боор.
Чүгү бистин, совхозту, бенин
алырга, төрүрү чүс хойга
онааштыр бө хураган алган. А
республиканын нинти-биле
оон-даа куду болган-дыр. Оо-
да-ла күрүне планы 86 хура-
ганын малчын бүрүзү алыр
болза, чангыс чылда бенин че-
же мун хой мемел алай эр-
тик бис.

СЭКП-нин XXVI съездине
уткутур чоруп ора: үстүнде
айтырым хандыр болан я-
рларлар, арыг малчын эш-
өөрүм. Хей хураган, арбын
дүк алыр дээш шуаургу ажил-
дан көрөлүнер, шуаг чарыш-
ты калбартыларын. Мен бо-
дум хуумада съездиге уткутур
хуулаага алган, келер чыл
төрүрү чүс хойга онааштыр
125 хураганын, бир хойдан 4,5
кг дүктү алырын аазан мен.
Ону күсөдирине бүдүрелни
улу—хоюм деңгээлден эки,
тарпын боозалыга чогуур үе-
дине шынарды чоруутуна,
кыштам белектеринг, мал
чегип чегир.

Тыва АССР-биле Хакас автономиялыг областын аразында со-
циалисттик чарыштын 1980 чылдын эртен тос айларын
таалазы-биле түнелдеринде алган көргө, дээш аңс көрү-
гүлүр таалазы-биле бистин республика мурап чоруп турар.
Чикээ, үлөтүр продукциянын сайгарынын, тууга күш-
ажылын бүдүрүкчүлүг белидеринин, нинтигн автотран-
спорту-биле сөөтүлгөс, үрүктен садар бараан саарыл-
тазынын, күрүнеге сүт болгаш кул чуургазы садарын та-
лазы-биле. Иччалзак-даа көдээ ажил-агый продукциянын
чамдык хевирлерин бүдүрери Хакас автономиялыг областында
дык хожудан турар. Бистин республика саар ишкен-не
407 кг сүтү, төрүрү лагаала-ла 47 чуурган болгаш хой-
дан 1,6 кг, дүктү оң эвээрли бүдүрүп турары оң херек-
чизил-дир.

Чарыштын адырлар азы-биле тос айларга түнелдеринин
таалазын мындагы:

Адырлар	Тыва АССР		Хакас автономиялыг областы	
	Күсөткөсүн	1980 ч. 1979 ч. ууру %	Күсөткөсүн	1980 ч. 1979 ч. ууру %
Улуттук	100,0	99,6	99	101
Продукция сайгарылаан	95	99,4	96	104
Күш-ажылын бүдүрүкчүлүг				
Бүгү хевирин капитал	67	94	90	95
Салымчыларын	75	99,8	98	98
Керээлг ажилдар хемчээли	95	98	93	107
Күш-ажылын бүдүрүкчүлүг				
Ажилдагы кишилер тургалга	54	86	66	105
Транспорт				
Нинти ажилдаан автотранспорту-биле сөөртүлгө	99	105	99	115
Ачы-дуза чедирери	94	104	104	110
Чонга ачы-дуза чедирери	90	104	104	112
Салым				
Үрүктөп садар бараан саарылтазы	100,4	102	101	106

Улуттук продукциянын сайгарынын, көдээ ажил-агый
продукциянын бүдүрелин болгаш күрүнеге садарын не-
мерде өзүлгөсүн таалазы-биле Хакас автономиялыг областын
ажылы чонгары мурап чоруп турар.

ЧОЛААЧЫ - ШАЛЫПЧЫ

Анык оол Сүүр-Кара Оор-
жак шериг албан-чүлгөсүн
ден калашын, «Тиндес» со-
вокс чылаачы ажилдай
берген. Ол баштайгы үеде туз
сөөртүр автомашинанын башка-
рып турган. Оон дааган ажи-
лынга ач сектиндин өөренип
көргөш, совхозтун дирекциясы
сүт сөөртүр машинаны чолаа-
чыларын алаа сүмөлдөн. Ол
увааанда совхозтун сүт-ба-
раан комплексинден Кызыл-
дун сүт заводун сүт сөөр-
түп эгелдэн.

Бо харыскалыг ажилда
ол он алды чыл чедип турар.
Ол үенин иштинде оон сөөр-
түп турар сүдү ажай берген
таваралга турбаан. Ол маши-
нада аажок камын, аар-
сар септелгени хостуг үенин-
де доктаамал кылдыр чорудар.
Дуржулгалыг чолаачы Сүүр-

Кара Ооржак кынар-чаар ма-
терияларын доктаамал кам-
нап аңс келген. Ол ону беш
чылда сөөлүг чылдын бирги
чартында 150 литр бензинни
камнап алган.

Муракчы чолаачы тараа,
сиген кезилдесинин бачым кам-
панызынга илдепкелгип кырыш-
кен, Ол 10 тонна саванын бө-
лүп пресстан болгаш сүт-ба-
раан комплексинин чанында
15 тонна саво салыр оларын
калып белеккээр.

СЭКП-нин XXVI съездинин
төлөтүгү уткуур дээш совхоз-
тун чолаачыларын аразында
ла калбарган социалисттик на-
рышка илдепкелгип кырышкеш,
бодуна алган онаалдаан чед-
икшигинин күсөдир дээш кы-
зымакка ажилдан турар.

Ш. САРЫГЛАР.
Кызыл район.

АЛБАНЫН АЯН-ЧОРУУ-БИЛЕ

СЭКП ТК-ның, ССРЗ-нин Дээди Соеди-
нин Президиумунун болгаш Совет чазан-
нын чалаанын өзүгар Афганистаннын
Улус-демократтыг партиясынын ТК-ынын
Чингине секретары, Афганистан Демократ-
тыг Республиканын Резолвустуг Чөвүле-
линин Даргазы болгаш Премьер-Министрин
Бабраи Кармаль найыралдын албаннын
аян-чоруу-биле октябрь 16-да Москвада
чедип келген.

СЭКП ТК-ның Чингине секретары,
ССРЗ-нин Дээди Соединин Президиуму-
нун Даргазы Л. И. Брежнев, СЭКП ТК-

нын Политбюро кеңигүүнү, ССРЗ-нин Ми-
нистрлер Чөвүлелинин Даргазынын Бирги
оралчызы Н. А. Тихонов, СЭКП ТК-ның
Политбюро кеңигүүнү, ССРЗ-нин даштын
херектер министри А. А. Громико, СЭКП
ТК-ның Политбюро кеңигүүнү, ССРЗ-нин
Айыл чок чорун комитетинин даргазы
Ю. Б. Андропов, СЭКП ТК-ның Политбюро
кеңигүүнүнүн кандаат, СЭКП ТК-ның се-
кретары Б. Н. Пonomarev болгаш албан-
нын өске-даа кижилери аэродромга Б. Кар-
мальды найыралдын өзүзү-биле уткан.

(СЗТА).

Л. И. Брежневтин А. Хамерни

хүлээп алганы

СЭКП ТК-ның Чингине се-
кретары, ССРЗ-нин Дээди Со-
единин Президиумунун Дар-
газы Л. И. Брежнев америк са-
дыг-үлөтүр бөдүрелеринин
көсүк төлөөлөгүсүн, «Оксид-
дентал петролеум» фирманын
директорларын баштаар чег-
ринин даргазы Арманд Хам-
мерни оон бодунун дилээнин
өзүгар октябрь 14-те Кремль-
ге хулаа алган.

Ам совет-америк харылзаа-
ларын болгаш нинти-биле
делегей байланын канчаар
тургуступ турарын, улам-
на айымдыг алыр чылдын
оон-биле беседанынга Л. И.

бөтүт политиканы чорудары,
делегейни чидип алы-
тырыларын, хамыктың
мурунда бөө-чөсөккү кы-
зыгарыларын болгаш кы-
зыгарыга хамаарышкан аи-
тырыларын шийтирлөөрдө
ССРЗ-биле бөтүт деминг хөдө-
лишинин дагын чорудары
нететийин турар. Индыг по-
литиканы Совет Эвилели ке-
ээде деткир.

Совет-америк харылзаа-
ларын байланын дугайты са-
гышсырлар турарын А. Хам-
мерни таалазында илгерей-
лөө болгаш ол харылзаа-
ларын улам ынай харылзаа-
ларын бөдүрбазыне база оларын
ажыктерине оргилден хан-
дырыныч утгалган күшө-
лишкенин деткип чугаа-
лаан.

(СЗТА).

СОЦИАЛИЗМ ЧУРТТАРЫНДА

СЪЕЗД МҮРҮНҮН ЧАРЫЖЫ

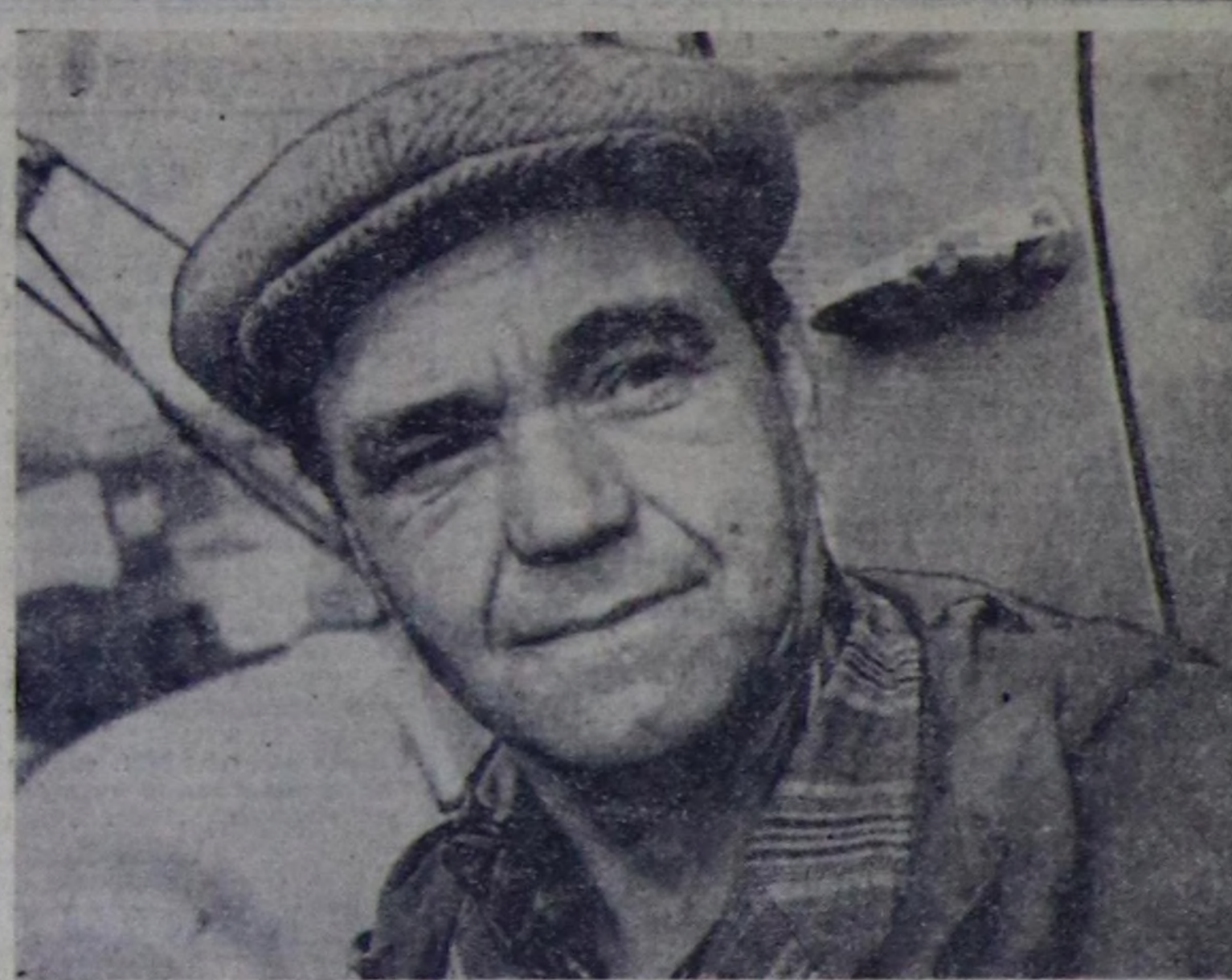
София. Болгариянын ма-
шина тудуушкун үлөтүрүнүн
ажылынын БКП-нин XII
съездинин бүдүрүлгө ажилы-
га белик түнелдер-биле ужу-
ражыр дээш социалисттик ча-
рышты калбартылар.

Болгариянын машина ту-
дуушкун үлөтүрүнүн ажылы
чонгары ух адыры көжүдө-
рин белик темп-биле чоруда-
рып тодораткан чедиг. беш
чылдын соругаларын чедикши-
гинин күсөдир турарлар.
Олар республиканын бүгү
үлөтүр продукциянын 25
хуурун берилген. БУР-ун
дашкаар үндүрүр бүгү бараан-
ларын чаргыт кире келгип
берип турар. Машина үлөтү-
рүнүн продукциянын соокал-
топка улагаттыр калгенин
азында эркен беш чылда
деңгээлге, амгы беш чылда
оон ийн катал хой машиналар-

ын болгаш янзы-бүрү хевир-
лит дериг-херекселерин, кы-
лып үндүр аргалыг болган.

30 ЧЫЛ ЮБИЛЕЙ
Берлин. Берлинде
Б. Лейшнер аттыг дээди э-
кономика школын 30 чыл юби-
лейин демдегелдэн. Ол ГДР-
инин улус ажил-агыйнын ды-
ка хей адырларыга специа-
листерин белектер берип ту-
рар. Эрткен үе иштинде ону
37 мун ажал белик мергежиди-
гип инженер-экономистер доо-
зуп үнгенер. Ол дээди өөр-
еде чегинин доозуктулары-
нын аразында дегергейин 39
туртарынин төлөөлөгүсүн
база бар. Башкалар болгаш
студенттер эртен-шингел
ажылынын таалазы-биле
идеялыг чоруту көрүзүп
турарлар. Олар 1600 өөр-
еде номнарын болгаш спра-
воочиктерин, янзы-бүрү э-
кономиктиг айттылар дуга-
йында 4 мун чүлдерин ав-
торларын бооп турарлар.

КОРАБЛЬ
ТУДУКЧУЛАРЫНДА
БУХАРЕСТ. Социалист
Румыниянын далай флотунда
инти, ишкери 80 мун тонна
хемчээлгит чаа 8 суднолар не-
мешкен. Оларын Галацтын ко-
рабль тудукчулары кылып үн-
дүргөн. Ук черин судно кы-
лыр бүдүрүлгөсүн ажилын
55 мун тонна суднону болгаш
«Полар-11» дээр корабль-ре-
фраторнугу сугке эжидирип
киргеш, сөөлү ажилдарын
кылып турар.
Амгы беш чылдын төнтүгү-
ге чедир республиканын далай
салым флотунга ажилдар ко-
рабльдер 200 ажал болгаш
татайлап бараан сөөртүлгөсүн
3,4 млн. тонна чедер.
(СЗТА-нын көрр.).

Кызылдың № 1 АТБ-инде
хоочун чылаачы Л. А. Гусарев
беш чылда хуусаа бетинде
күсөдир дээш социалисттик ху-
лаагелден алдары-биле бот-
тандырган. Дуржулгалыг мур-

накчы чолаачы Лазарь Ан-
дреевич беш чыл планын 3
чыл 6 ай дургузунда күсө-
диргеш, амгы үеде 1982 чыл-
дың үлүүнде амылап турар.
Ажыл-ишке кызымак, төлө-
тин дээш чолаачы эш-өөрү
ону хүмүлдээр.

ЧУРУНТА: беш чылдың ша-
лыччызы Л. А. ГУСАРЕВ.
А. ЗАЙЦЕВИЧ фотозу.

Кышка белек кел

БҮЗҮРЕЛДИГ БИС

Малчыларга, көдөсүнү бүгү
ажыл-ишчилерине чымышты
үе — кыштын келгени бо. Ону
чогулчалыг эртерери алаа бү-
гү таалай белектерден ха-
маржыр. «Чайын шаанап сеп-
те, кыжын терген септе» деп
чүсө, шынап-ла, ол.
Бай-Тайга районда «Тээли»
совхозтун ажил-ишчилери
СЭКП-нин XXV съездинин
төлөтүгү шийтирлерин амы-
дырда боттандылар дээш
шудуругу ажалдап турарлар.
Ылангы бө хунирде ону
беш чылдын болгаш чылдын
планын оонаалдарын база
социалисттик хуулаагелерин
долдур база ажил хуулаагелер
таалазы-биле социалисттик ча-
рыш ажил-агыйнын адыр бү-
рүзүндө калбарган. Эрткен тос
айларын түнелдинде бо чыл-
дын планын мындаар күсөт-
кени: мындагы бода мал
эстүрери 121 хуу, хой эстүре-
ни—93,3, өшкүрү—98, чы-
гыны—87,5 хуу болган.
Мал продуктуларын күрүнеге
садарын планын: эъттин—
93,8, сүтү—119,8, дүктү—
81,1 хуу күсөткенин. Бо чү-
рагаларын аң көргөш, чамдык
көргүлгелерин ажил, а
чамдыктеринин ам-даа чедир
күсөткенин бээринга аргазы

бай, Ычанган күштү, кура-
лырларын план күсөдирине
угалп тур бис.
Ажил-иштин мурунку оду-
рунда коммунистер чоруп ту-
рар. Олардан саанчы Р. Бил-
чей, ошку кадарчыны С. Сал-
чак, хойжу А. Херте болгаш
өскөлөр-даа ону беш чыл пла-
нын күсөдирин, Чолаачы
Х. Чингит, тракторист Б. Но-
гай, каңакчы К. Кара-Сал
болган оон муракчылар чед-
икшигинин ажилдан турар.
Ылангы бө хунирде ону
беш чылдын болгаш чылдын
планын оонаалдарын база
социалисттик хуулаагелерин
долдур база ажил хуулаагелер
таалазы-биле социалисттик ча-
рыш ажил-агыйнын адыр бү-
рүзүндө калбарган. Эрткен тос
айларын түнелдинде бо чыл-
дын планын мындаар күсөт-
кени: мындагы бода мал
эстүрери 121 хуу, хой эстүре-
ни—93,3, өшкүрү—98, чы-
гыны—87,5 хуу болган.
Мал продуктуларын күрүнеге
садарын планын: эъттин—
93,8, сүтү—119,8, дүктү—
81,1 хуу күсөткенин. Бо чү-
рагаларын аң көргөш, чамдык
көргүлгелерин ажил, а
чамдыктеринин ам-даа чедир
күсөткенин бээринга аргазы

ынай сес чүс баш хой кирер
ийн кажаз, малчынар чур-
таар дөрт бажын ажилдагы
киргеш. Бо хүнерде кышта-
ларда сүт кулар 53 доккаар,
391 оңага, 205 шажга болган
5 кулак болон. Кышталарын
сезен хуузада мал чегин че-
диргетин болгаш ол ажил
чылаштын уламчылап турар.
Кышталашкын ажилда
честер ам-даа хей. Сес ко-
данда сүт кулар сава чок. Со-
вокс ам-даа сезен оңага, бе-
же шажга чедикеш, чедикеш
дугурун ийин. Белек эвес, сүт
сөөртүр беш малчынын ужу
өскөрү өдө деритгенин олчаан
бүдүрүлгөсүн болгаш кыш-
талашкын ажилына хайла-
ралды тургузары-биле брита-
ноларда парком кеңигүүнү
ленин база кол тускай эртемни-
лерин быжыгалаан. Оон ийн
улаушун контролдун чеди пос-
тут, үш болду, «Комсомолу»
проектор, херекселер тө-
вүлдерин тус-тус даалгаларын
алган. Ычанган честеринин
дарын хайлаады, кышталаш-
кыны чедикшигинин эртерге
ыргыте бүзүрелдиг бис.

Х. ХИРБАА,
парком секретары.

ПЛАНЫН — ХУУСАА БЕТИНДЕ

Хоочун малчын коммунист
Кара-Донгак Чошоян Чыгар
Бай-Тайга районун «Мурак-
чы» совхозунга мал кадарын
егелдэн баштайгы чылдарын-
дан бээр-ле бодунун кеже-
кызымак, ак сөткөдүн көрү-
гүзүп келген. Тоску беш чыл
планын ол хуусаа бетинде че-
дикшигинин доккаат, таалай-
макталга чедкен.

Ону беш чылда муракчы
малчын Кара-Донгак Чыгар
баш малчын өзү-биле ажил-

даан. Ол беш чыл дургузунда
планын-биле 1118 баш хура-
ганын алыр планын хуусаа бе-
тинде 1292 баш кылдыр ажил,
115 хуу күсөткен. Ол үенин
дургузунда кодан хоюнда
2443 кг дүктү кыргып алыр
онаалдады тургаш, херек кы-
рында 2660 кг-ны аң, беш чыл
планын 108 хуу боттандырган.

СЭКП-нин XXVI съездине
төлөтүгү ужуражыр дээш, хой-
жу коммунист ам улам-на

улу-гү күженишкын-биле ажил-
дан турар. Ол бирги беш чыл-
да ажил-ишчилер чыл 1981
даа база-ла белик көргүзүлгө-
рин чедип аларынин мады-
лаан тургузары-биле өскө-
кыштаа кык септээр, 18 тон-
на ситенин белеккээр, кыш-
таала чедиртип алган, 7
тонна кургаг өдөткө болгон.

Ч. СЕМИС-ООЛ.
Бай-Тайга район.

И. САФОНОВ.

Ленин болгаш Күш-ажы-
лын Кызыл туку ордендерин
экилеккен. Тала

2-ги арын ● 1980 ч. ● октябрь 17

ЧЕРДЕ КИЖИЛЕРГЕ ЧЕТТИРДИВИС

БАЙНОУРУДА космодром. (СЭТА-ның тускай корр. Н. Железнов). Космоска 185 хонук уругулаан акцияларын киржикчилери Леонид Попов биле Валерий Рюмин олар ийн хун дургузунда космодромга дыштанып келген. Орбитага чартык чыл дургузунда аймакдаш оларнын чедип алган чедикширининге чер кырында медицина аймакчаларынын уугу-уугуу база бар деп бурчуну-биле чугаалап болтур. Черге дүжүп келген соонда бир хонук эртенде-ле ийн космопорт даштыкта селгустен эгелер бергенер.

Алдынналак кыска аялаап Валерий Рюмин хере-хере башып орган. Тускай белеткеа костюмунга оон дурт-сынып таарышканы аажок. Спорт биле космонавтика—сатыш-сеткил-даа, күш-дамыр-даа талазы-биле кадык эрес-динин кижилерини өнүгү. Бүгүн селгустеп чораян космонавтыларын дынын ба-зынарын бир-бир боодарга, олар даарта база катап космо-моске кылыштырып беле-ден-даа мынган сатырлар-ар.

Чартык чыл дургузунда ор-бита станициянда аймакдаш келген, сөөлүндө калдык аймак олар кылынып? Станициядан алдырында чед-дир чедир хире минута тур-ган турда, аяк хаарынын чүг-ле мурунда. Чер кырып турттырар аймак күүсеткен бис дээрин Л. Попов чуга-лаа.

Оларнын чартык чылда кылган аймактын дугайын-да орбитага үш чыл дургуз-унда аймакдан эртем лабо-раторияларын өскерилгелерин дугайында сөөлүндө чугаалажыр бис. А бүгүн—өн-не утундурбас, чаз чүг-дер дугайында хөөрештинис.

Уау хуусаалыг ийги угу-дустуун В. Рюминге чык болук кирг бе? Ол айтыр-га Валерий дораан харыла-вади:

—Чөгүн байлаамда өскерилге чок, мурунда мын-ган болду. Арга-дуржулга, чер кырында эки белеткеа, корабельге аймак эки орга-низастап алары дык дуза-лад. Мурундагы ужуу-уужу-кунулардан ылгады. Леонид-биле кады дерт хонгаш-да күш-кудуржу мергежиле-лер кылып турганын биле-р. Дыштанган соонда чүгүрөр оруктушка дык-ла «чар-жип» турдубуз.

Космоска чартык чылдан хой үеде аймак болур бе? Попов ол айтыртыга сийе-деп харылады. Чүгүл аны-бүрү талаалыг программа хе-рек.

Рюмин командирин детки-ди. 185 хонук дээрке, кижини организмнин шыдажы-рынга кызыгар аэос-тир. Хой хуусаалыг акцияларын со-рулазында база хамааржыр. Бир аэос Марсче акцияларын белеткеп, оон хуусаалын бир чыл дем-даа турган болза, Леонид-биле чазам дивес ийик бис.

Экипаж кесижунер-биле ужурашкан тургустуа бистин беледасыга СЭТА-ның ужу-дучу-космонавтылары Л. А. Попов биле Ю. Глазков олар база киришкенер. Космонав-тылар белеткеа бүтүн уду-дучу-космонавты бирөөн Алек-сей Леонид бис экипажтын азымын улус аймактын-дынга эртем станицияларын аймакчаларына чугула ужу-дучу-дугулаан демделгел.

Хой хуусаалыг ужуу-уужу-кунга белеткеа кандыт өскерилгелер, мемелдер кири-зе эки ирги деп Юрий Глаз-ков олардан айтырар. Бистин белеткеа-директорин арга-методтары кончут тын таа-рымчалыг деп боодар мен деп. Л. Попов чугаалап, Илангыя гидробессейнге белеткеа-р кончут аймактыг болду. Космонавтыны белеткеп тура, эр-теме ам-даа кичангелын угаандыраа эки деп Рюмин чугаалаан. Экипаж кесижун-нери космока геофизика бо-гаш оптикка, астрофизика бо-гаш материалдарын техноло-гияларын талазы-биле, био-логия болган медицина шип-чилдерин кылып чорулар апар болтай.

Экипаж кесижунер-биле ужурашканды экипаж биске чүгүл 20 минута берген. Иманда-лаа бир пак чедер берген бис. Космонавтылар кижилерин сакты берген бол-дулар, оларнын хөөржиксе-ри аажок.

—Черге артса-даа, чүре-кери бистин-биле кады ужу-гуп турган кижилерге өөрүп четтирдиле—деп, Валерий Рюмин чугаалады.

Кичээнгейни — культура одагларыңче

Кайда-даа культура бажы-лар, клубтар, библиотекалар кедээниг ажил-шчилерини күш-ажылч тур-соруун кө-дүрер кол-ла төлөр болуп турар. Олар ажилчы чонунд идея-политиктиг, күш-ажылч, мөзү-шынгар болган эстетиктиг кижизилгелеринче уланган ажилдарын чорулар турарлар. Ол бүгү ажилдарын ажил агылларда партия организа-цияларын удурутказы-биле кедээ Советтер организа-стап келген.

«Оңу бо чылдак планын оонааларын күүсөдиринге ажилчы чонун мобилизаста-рынга кедээ культура одаг-лары иленилгелер, чогаалчы-су-биле ажилдар ужурут» деп «Идеология, политика-ки-жизилгелер аймак улам ийи ажилдар дугайында» СЭКП ТК-ның доктаалында тодаргай айткан.

Сөөлү чылдарда бо айтыш-кынарга дүштүр Чөөн-Хем-чик районуну культура-чыр-мышкын албан черлери, ылангыя Адаан-Маадырныг культура бажыны (директор Валерий Монгуш), Шемияни, Баян-Талааны, Хайраканын культура бажыны (директор Анатолий Монгуш, Виктор Монгуш, Ольга Сат) хун бүрүн ажилдарын орга-низастап чорулар келгенер. Суг-Акенин чылдан чыг-ле багы ажилдыг деп шүтүмчү-дөп келген культура бажыны ажилын аймак тускай эртемниг Наталья Сундай бут кырына тургусту септик.

Ол культура бажыныга бе-дик утка-шынгарыг культура-

массалыг ажилдарын комсо-мол болган өске-даа хой-ниги организасталарына даянып алган, клуб, библиотека чөвү-дөлдери-биле катый эрттирген. Оон чикээнге «Төрөн чуртусту күш-ажыл-биле ал-даржаала», «Мергежилдин тергени», «Чараштыр тапшы-лап өөрсен» деп темалыг кезе-лер саанчыларга, малчынарга, сууруну аныктарыга, өөрсен-кичилеринге өөредилгелер солук кылдыр эрткилден.

Адаан-Маадырныг кедээ культура бажынында кедээ пичилеринг азулуг дыш-таныр чери кылдыр тургускан. Оон түнеленде хой-нигитин көрүм-чүрүмүрүр чоруктар эреже-жен турар. Кедээ культу-ра бажынынын чанында тур-густунган «Алаштык ыраажы-зы» агиткультбригада сезонун ажилдар үеинде доктаамал үнүшкүннери организастап келген. Чалгыт үеде Мичу-рестин, Улут-Хондорейниг малчынарыга солук конер-терин бараалгакан. Сген ке-лелендин болган тараа ажаал алышкынын үеинде доктаамал үнүшкүннери кы-лып келген.

Культура бажыныны мөзү-шынгар кижизилгелеринге ха-марышкан тапчалыкка тур-раскалган темалыг кезеждер-ин организастап турар. Ыла-нгыя Теве-Хаяныг «Алаштык» «Өг-бүлениг» аас-кечиге деп темалыг кезежн хөдөөжилер чөвүлени организастап, аймак кымыак, эки корум-чүрүмүг, хой уругларынг ө-бүлө Кендее-биле болган Се-ля Тюлюштер-биле ужура-

жылганы эрттирген. Аңаа хой кижизилгелерин Баян-Талааны культура бажыныга суурун бүгү кыргынары-биле ужура-жылга кезежн суурун аны-ктарынын кичээнгейни хаара тутуп, кижизилгелер утка-шын-гарыг болган. Бо талазы-биле ажилдарын өске культура бажыныны планнап организастап практикаларын чутула.

Оон-биле чергелештир чам-дык культура албан черлери-нин ажил-чорудулганын үеинг пелеленгелер чедир тургускан, чүгүл сезонун кылдыр чору-дуп турар. Ылангыя чалгыт үеде культура бажыныны хамаарыштыр турар. Чыраа-Ба-жи, Хорум-Дай, Бажы-Алаа, Хондорей, Кара-Чыраа, Чы-рааки, Ак-Даштын культура одаглары чүгүл кино көрүсү-ри-биле кызыгарлаттып, культура-массалыг ажилдары чалгыт үеде чорутуулан.

Хорум-Даяны культура бажыны (директор Виктор Хондорей), Чыраакиныг (директор Любовь Долаа) мөзү мурунда мактадып турган болза, сөөлү үеде мы-да ажил сулараян.

Районуну культура бажы-нында, клубтарда 96 айма-бүрү болгунер аймакдан тур-ар деп санап турар, а херек кырында алган көрөгө, бай-дал сир өскө. Бажы-Алаа, Баян-Тала, Чыраа-Бажи, И-шкын, Хондорей, Хорум-Д-аяны культура бажынында 8—10 телер болгунер орга-низастаттып деп турган бол-за, сөөлү үеде бар-ий-ле болгун аймакдан турар, а чамдык Кызыл-Тайга, Теве-

Хая, Кара-Чыраа, Ак-Даш клубтарында болгунер айма-даастаан.

«Кедээ чонуну культура хандырлыгын улам ийи ажи-лдер талазы-биле кемселер дугайында» СЭКП ТК-ның болган СЭТА-ның Минист-лер Чөвүленин доктаалына дүштүр ажилдар сөөлү үеде районда элээн экижээн. Мал-чынарныг, механизаторлар-ныг хандырлыгын экижээн. Культура бажынынын чаны-нда тургустунган 12 агит-культбригадалар үнүшкүнне-рин тускай график азулар ор-ганизастап, эртен айларда 109 үнүшкүннери кылып, 3276 кижиге концерттерин ба-раалгаканнар.

Районуну культура бажы-ны чанында «Хемиктин аял-галары» агиткультбригада 31 үнүшкүннери кылган. Ийме-ниг кедээ культура бажыны-нын Леонид Сержен-оолга удурткан «Сегеенин ыраажы-зы» агиткультбригада база багыт аэос ажилдарын. Ылангыя-даа Бажы-Алаа, Баян-Тала, Чыраа-Бажи, Ха-йраканын культура бажы-нында агиткультбригадаларын сезонун ажилдар үеин-де ийи-тангыс үнүшкүннери кылган, оон-биле кызыгар-латтыгып келген. Хондорей-нин, Ишкынныг культура бажыныларын, Кызыл-Тайга-нын, Кара-Чыраанын, Ак-Даш-тын, Теве-Хаянын, Чыраа-ки клубтарынын агиткуль-бригадалары сөөлү үеде алы-суураа чиккен.

Районуну культура бажы-нынын чанында тургустунган

методиктиг кабинет кедээниг культура одагларына мето-диктиг сүмелери, практиктиг дузаларын көзүлүп оларга көзүлүп алынып турар. Бо талазы-биле райкүсөм-пун культура калдык кошкак пелелден салып, хылдаа контролюу четтес тургузуп келген.

СЭКП ТК-ның докт (1980 ч.) Плануунун шиптирлерин пропагандалар, СЭКП-ның XXVI съездинин ажил-агыл-ларын план күүсөлдөдөрүнүн талазы-биле чедикширинг ужуражыр дээш таймлыр ажилдарын чорулар турза-даа, көсүк агитация-биле ши-мелде четтес, чонун күш-ажылчы кыргыгар лозуннар, плакаттар көзүлүп. Стенд-лер, булуннар ам-даа чедир кылдырылган.

Чалганын культура бажы-ныг, музыка школын, рай-он библиотеканын өске черлерде кышык үеде олар чүгүл ам-даа дүжүртүмээн. Ишкын, Суг-Акс, Теве-Хая, Бажы-Алаа агиткультура бажынынын одак системаларын котельналарынг сеп-телелерин чаз кылып эгелэн. Кайла-даа культура албан черлеринде өртке уадр дериг-херекселдерин дерин кыл-баан.

Аймактынг четтестерин эдер талазы-биле райкүсөм-пун культура кылдып, кедээ Со-веттерниг күсөмканын бо-гаш сохостарынг дирекцияларын дарып хемселерин адыр иететини турар.

Н. ДАЖИНМА, бистид корр.

СПОРТ*СПОРТ*СПОРТ

МАРГЫЛДААЛАР СООНДА ТҮҢНЭЛДЕР

Чуртун футбол чемпиондыг доостурган чадир бар ай хи-ре-ле үе арткан. Бо каш хо-уктарда эркен маргылдаалар ийн шынар командалар бай-далын шоошут өскөрткөн, ий-чалза-даа оларын алдын бол-гаш мөңүн медальдар чаалап алыр аргазын тызылган. Киветин «Динамо» (Москва), «Шахтер» (1:0 санга уткан, а Москваны «Спартак» Тби-лисский «Динамо» 2:1 са-ныг ашкан. Ол ийн типлекчи командаларын аразында ыла-гал—үш-ле сан болуп турар. Олар ам октябрынын төнү-зүнде Киевке ужуражырлар.

А типлекчилеринг «соон ис-тен» орган командалар сана-рын оскунгулаан. «Зенит» Москваныг «Динамо»-биле хаймылаан, ЦСКА-ның фут-болистерин «Арсенал» (Ере-ван) уттурган. «Шахтер» биле «Динамо» (Тбилис) ашты-рамышкынарга таарышканын чугааладыс. Бо дөрт коман-даларын биргич дээш демис-ел аажок кичиг болуру чу-гаажок.

Херек кырында байдал мын-дыр. Бистин футболите-ривистин бо күсү, оюнуну шынары арай кирелг. Киветин «Динамо» ойнакчалары артык шимчээшкни кылып ту-дурлар. Ылап-ла ол «аажы» оларга хораны чедирген.

«Спартак» ойнакчалары «адаа аартаан». Эртен чылдыг че-дип ап турган чуртун шип-чээшкни, халдаашкынар үе-нде карах чөмөс аразында кылыр көргүзүлгелер бо чыны чок болган. Бо чемпион ко-манданын ойнакчалары дык-хай частыргыларын кылган болган коокта чаз «Арсен-ал» база уттурган.

Командаларын футболите-ринге дуржулга чедикшиг тур-ар. Ужурокта СЭТА-ның кубогун чилгелер коллективтерин-даа манай адал болуп. Мос-кваныг «Динамо» көрөөл-лер. Ам ол команда дык и-гадан үнер чымып апарган.

Хоккей чемпиондыгын тем-пун бедээн. Дык хой солук ужуражылалары бис эскер-

дивис. Ылангыя Риганыг бо-гаш Москваныг «Динамо» аразында оюн дык көрүштү болган. Оон түн-шө 3:3. Оон мурунда ужура-жылалар үеинде бо коман-даларын аштыргышкынарга таарышканын чугааладыс. А бо дөрт, кайла-даа талаа тикелген, бербиз-даа болза, өң көрүштү, чадир ужуражылга болган.

Адымында «Спартак» му-нап турар, ол биргич ужура-жылаларын шиптузун тик-лээн. Ыччалза-даа чуртун чемпион—ЦСКА-ның хоккей-чилери «Спартакка» уттурган соонда шынгын «боаны» бер-ген. Октябр 5-те олар Горь-кийн «Торпедо» 9:1 са-нга тынзын.

Ташкентте болган теннис маргылдааныг келген көрү-чү чидиг демиселди мыназын чугаажок. Сөөлү чылдарда анык теннисчилеринг бөтү-тери дык эки ойнап турар апарган. Кайла баагарга, че-мпоннар оон үнер шыкан. Ы-ччалза-даа хоочуннар «коокта» болган. Тбилис чуртун Алек-сандр Метревели 12-ти тын-леленг чедип алган, Москва-ныг Ольга Морозова алаан ду-гар биргич черге шыган үген. Дуржулгалыг бо шиптерин че-дикшиктеринг демделген тура, аныктар спортка Морозова алаан Метревелиниг үе-гери алыр боор деп идэгээр бис.

Амгы аныктарын оюнунда дайыны, шипчилер талалар чогун айтыр апар. Чартык финал ойнап, Метревели дык авангар ойнап турганын спе-циалистер демделгэн, а оон 22 харыг удурунчымын алаа боодарга шипшен болган.

Октябр—спортну ийн се-зоннарын «ужуражыр» үеи. Ужурокта СЭТА-ның кубогун дээш марфаон чармачын маргылдаа болуп эркен. Алаа 300 спортну киришкен болган оларын 30 хирез хе-рээжилер болган.

А. НИКОЛАЕВ, СЭТА-ның корр.

ДЕМНИГ

Туран хоорайнын төп би-блиотеканыг кирип келгире, делгүрлерде оодурулган чыс-кай салдыгнан номнар, стен-длер кижиниг кичээнгейни чайгар хаара туза бээр. Мын-да ийн уугу аалдыг пелелде дүштүр дерээн. Бетинде—ном алыр ийги зал, дараа-зында уаит өрөөн—ном-чуга залы.

Районун төптүк библи-отеканында он бир кижиниг коллектив ажилдап турар. Мында үш кидис бар. Олар коллективтин база районуну суураарында кедээ библио-текаларын кол өвө болу-шан, оларын ажилына бү-гү тала-биле методиктиг дуза-ын көргүзүп турарлар. Аны-гына суураарда турар өсө библиотеканын ажилын до-ктаамал хайгаралга ап, прак-тиктиг болган методиктиг дуза көргүзүп ийи-ла амыр өвөс. Ийи-даа болза мында бо айтыртып тургусканы эки. Аңаа хамаарыштыр ра-йонун төптүк библиотеканын эртелеп Мариа Ивановна Степанова күзединг биле мынчалар чугаалады.

—Ийи коллективтин ажил-иктин тааныштар бол-ганымда чуну-да мурун мында аймакдан турар кижилердегелер деп болд-дыр мен. Шүттү хөөржөн улус ажилдап турар бис. Оларын назы-хар, аймак арга-дур-жулазынын талазы-биле алыр болза—ангы-ангы. Мында культура шүтүмүнү хоочун-нары-даа, ол аймакче өсө ба-зымнарны чаз кылып чоруур аныктар-даа бар. Бисте ажилдап турар аныктар шү-тү тускай эртемниг, мынды-даа болза оларын ажилына баштайгы дээринде арга-дуржулга уаит хоочунна-рын дузазы, сүмөн херес. Ичанган лагидишчилары-мыс аныктар-биле бир дем-ниг ажилдап турарлар. Дем-ниге дүштүг, чуну-даа дес-кентирбей бар дажир-ле

Культура амыдыралы

ДЕМНИГ КОЛЛЕКТИВТЕ

төптүг. Библиотеканыг кө-дө библиотеканын төвү кылдыр тургусканында кол-лективтин ажилы хой тала-дыг апарган. Харысалга, пелелде уагаатан. Ону түс-тү кидилтер хымачалыг, чогаалчы су-биле чорулар турарлар. Чикээ. Надежда Васильевна Сердюкова эрге-дечилген методиктиг кидис кедээ библиотеканын ажи-лына методиктиг болган практиктиг дузаны чогуула-нып чедирин турар. Номнар четтелер талазы-биле кидис-тин ажилдакчаларын ажи-лы база кыл.

Коллективтин чогаалчы ажилын база бир херечин—мында алыр-бүрү стедилер-ни көрүштүп кылган. Чи-жээ, «Ленин дригилерден ар-тык дриг», «Төрөн Тыван» деп стедилерин. тран-шөөр кылган.

Номчулга залында пропа-гандистик булузун дерээн. Политиктиг болган экономик-тиг өөредилге системанын 1980—81 өөредилге тылы эгелен болгай. Ичанган пропагандастер болган дык-ныкталар манай доктаамал көөп, хергелээн литература-ларын шипил ап, ажилдап, аагелгелг кичээлдерде беле-ткени турарына эпит.

Библиотеканын ажилдакча-лары чонунг эстетиктиг, идея-политиктиг кижизилгелеринг айтырымче доктаамал ки-чөөгөй тгизилгелер келгенер. Библиотеканын номчула-залын номчукчулар бо-ла дозулор олурунган. Оларын иленилгелер кижизилгелер-биле чөвүлени аэс хонжаларын, номчула-конференцияларын, диспуттарын организастап ачтырар чачыт апаган.

Чокта чаз библиотеканын ажилдакчалыг Файзула Ми-нахмедованыг белектер эр-тирген «Саян элден» деп те-малыг аэс жууналы кончут солук болуп, номчукчуларынг белин чыгышкан алаан. Аңаа В. И. Ленинниг шүлгелге те-

БАМ-НЫҢ ААЛЧЫЛАРЫ—СПОРТЧУЛАР

Байкал-Амур магистралы-нын чөп уагустунда Ур-гал-11 суурда «Хертой» деп тускайлаттыг тургустунган тудуг-мон-тап пелелден бар. Аңаа ука-ран чик атлеттер, мөгелер, шыдыраачылар, а ол ышкан Дюнекинниг «Шахтер» спортчулар белектер турган мастерлер чедип келген. Ийн недела дургузунда БАМ-га спортчулар чүгүл көргүзүл-гелер кылган өвөс, спорт кезе-жери болган ужуражылгалар-ны база эрттирген. Оон аныгыда аалчылар БАМ-ның чөп уагустунда эң уаит де-мир-орук станициянын ту-дуунга база киришкенер.

ХООЧУННАР-БИЛЕ АЧЫРДАЧЫР

«Спартак» эки тура спорт нитилеленин хуула болган республика чемпионо В. Фунтиков биле Сергей Ооржак ой-паар. Оюнун баштайгызы В. Фунтиков 21:17 санга утса-даа, дараазында С. Ооржак тынелгелге чүгүлдүг ойнаа. 24:22 санга тынел шыдаан, а үшкүзүн В. Фунтиков добулга бузуралг болуп, 21:18 санга удуз ап, «Спартак» эки тура спорт нитилеленин республи-ка чемпиону атты чаалап ал-ган. Үшкү чер дээш демиселге В. Оон шылтаран. Ол түн-лел ужуражышкыныг биргич разчыч Н. Данчир-оолду 2:1 санга уткан.

Ийи ойнарынга М. Шырап биле В. Чоюк кым-га-даа уттурбаарын. Эр улус-тун алазынга Н. Данчир-оол биле В. Сендаж, олар че-мпоннаа. Холушак ойна-рынга М. Шырап, Н. Данчир-оол биргич черге үнгөн.

Ук маргылдаага анык тен-нис ойнакчалары боттарыныг өзүп орап мергежилг көргүс-кени демделгелешчиг.

Эр улустун чачыгаш ойна-рынын маргылдааныг ужуражышкынар дүшкүр-

БАМ-НЫҢ ААЛЧЫЛАРЫ—СПОРТЧУЛАР

Украинанын спортчулары биле БАМ-ның тудугчулары-нын ужуражылгалар чачыл-чаан. Оон чачы-биле БАМ-да спорт нелтерер бар чылар. Футбол, хурет, чик болган аар атлетика, теннис, шыды-раа болган спорттук өске-даа хөдөөжилер секциялары ажилдап турарлар. Суурда спорт залы, стадион, эшпир бассейниг туттулган. Оон тудуг-жулары—ТТФ-нун хой хө-нөрине кыраанын болган зо-нанын биргич черлери дош болулаан маргылдааларга типлекчи болуп келген.

В. ЧЕН, СЭТА-ның корр.

БАМ-ның чөп уагустогу.

XXII Олимпиады МОСКВА 1980

МОСКВА. «Олимпийский» стадион. Баскетбол. СССР биле Болгариянын шиплекч командаларынын ужуражылгалы. Спортчулар 104:73 сыныг тынзын.

ЧУРУКТА: Ульяна Семёнова биле П. Стоянова оларын сан кирип турганы.

И. УТКИНИН фотоу.
СЭТА-ның фотохроникасы.

ЧАРЛАЛАДАР

Хоочуннарга

Мызылаан аш-чем барааннар садынын дындадыр бол-за: Октябриян куумчузуна № 9, Дурмб куумчузуна № 13, Ленин куумчузуна № 20, Кочетов куумчузуна № 40, Кечил-оол куумчузуна № 50 магазинер 1980 чылдын ноябрь 4, 5 хунеринде ажил шагында хоочуннарга байылар столунуң аш-чем барааннарын садыгларын орга-низастаар.

Чуртап турар черинг чанында ол магазинеринг найы бирээзинде октябрь 20-ден 25-ке чедир чалаганы алган турар ужурулуп силер.

Айтыр чери: магазинниг директору азы Кызылаан аш-чем барааннар сады. Телефоннаы: садынынг дирек-торунуң—2-34-22, ораакчызыны—2-35-71, оргилдис эргеленчизини—2-17-78.

ХУНДУЛУГ ХООЧУННАР!

Магазинерге чогуур үеинде нолдиркыни дилеп тур-

Тыва АССР-ниг ыраажылар нитилел алаачиктериг улусу хорну тургузары-биле конкур-чарлар тур.

Хорунг дрижикчилеринге тыва кижилеринг хулап алыр. Кириинг күзөвир Шетия-кин-Кравченко куумчузуна № 59 бажына келер.

Тыва АССР-ниг куренин күш-ажылчы ажаала асса-ларын эргелес УАЗ-469 ма-шинага ажилдап чогаалчы ажилче чалап тур.

Ажаалаг кассаларын эрге-дештинг калдар кидилгелге көр, Адрен: Кызыл хоорай, Кочетов куумчузу, бажы 31, ийги кыт.

Тыва АССР-ниг ыраажылар нитилел алаачиктериг улусу хорну тургузары-биле конкур-чарлар тур.

Хорунг дрижикчилеринге тыва кижилеринг хулап алыр. Кириинг күзөвир Шетия-кин-Кравченко куумчузуна № 59 бажына келер.

Тыва АССР-ниг куренин күш-ажылчы ажаала асса-ларын эргелес УАЗ-469 ма-шинага ажилдап чогаалчы ажилче чалап тур.

Ажаалаг кассаларын эрге-дештинг калдар кидилгелге көр, Адрен: Кызыл хоорай, Кочетов куумчузу, бажы 31, ийги кыт.

Тыва АССР-ниг ыраажылар нитилел алаачиктериг улусу хорну тургузары-биле конкур-чарлар тур.

Хорунг дрижикчилеринге тыва кижилеринг хулап алыр. Кириинг күзөвир Шетия-кин-Кравченко куумчузуна № 59 бажына келер.

Тыва АССР-ниг куренин күш-ажылчы ажаала асса-ларын эргелес УАЗ-469 ма-шинага ажилдап чогаалчы ажилче чалап тур.

Ажаалаг кассаларын эрге-дештинг калдар кидилгелге көр, Адрен: Кызыл хоорай, Кочетов куумчузу, бажы 31, ийги кыт.

Телевидение

ОКТАБРЬ 17-ДЕ БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

10:00 — «Уе». Информатиг программа. 10:50 — «Эртенг сула шипчээшкни». 11:15 — «Баштайгы чарыга». Уран-чечен фильм. 12:40 — «Ырак болган чок ыры». 13:30 — «Медзелер. 13:30—16:00 — Чансар. 16:00 — Медзелер. 16:20 — «Эртенг хун үнү кээр черде». Документалдыг фильм. 17:10 — «Джон Рид. Амид-радын болган чогаалдыганы арманын».

КЫЗЫЛДАН

17:55 — Телемелдер. 18:10 — «Уластун чогаалыгыз». Дамчыдыла. 18:40 — «Тыва-нын неделагы». Информатиг программа. 18:55 — Чарла-лар.

19:00 — «Тоол аадап кел-дир. Мультифильм. 20:15 — «Бөгү дөдөгелде. 20:30 — «Ак-кок кундас, кара киш». Эр-тем-тайлыгырыг фильм. 20:50 — «Эртенга. Рембрандт». Эс-состу Күрүне эртенгажыныг директору академик. Б. Б. Поторовский чугаалап. 21:20 — «Уран чүдү мастерлеринг болган артист аныктарынг концерти. 22:30 — «Уе». Ин-форматиг программа. 23:15 — 01:00 — Хоккейге СССР че-мпоннады. ЦСКА—«Динамо». (Рига). В. И. Ленин аттыг Тон стадионунг Спорт ору-дундан дамчыдыла. Чансарда — Бөгү дөдөгелде. Информа-тиг үндүрүлгө.

ИННИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

17:55 — Орус улустуг хө-жүм херекселеринг Москва-нын аныктарынг концерти. 18:30 — «Москва чогуунга ужуражылгалар».

КЫЗЫЛДАН

19:00 — «Кыстын аялгалары». Фильм-концерт. 19:30 — 20:35 — «Дан аларына чадир бир шак артканда». Уран-чечен телефильм. 2-ти сериясы.

АГААР

Республикага агарынг температуралары барын тала-мы райокарга 5—10, өске эр-канырга 0—5 градус чыгып болур.

Кызылга бүргөп аязыр, агарынг температуралары 5—7 градус чыгыр.

ОКТАБРЬ 17-ДЕ

«НАРЫЛА»: «Араатан ман-гыс» 9:30, 11:20, 13:10, 15:00, 16:50, 18:40 (узаткан), 21:10 тактарда.

«ПИОНЕР»: «Русалочка» 9:20, «Аквавалылар» 11:10, 13:50, 19:10, «Манай, мээң те-ринге» 15:30, 17:20, 20:50 (узаткан) тактарда.

«ВОСТОК»: «Чалгапайын тогу» 15:00, «Кула дүжүр хуну соңгаралдыр» 16:50, 18:40, 20:30 (узаткан) тактар-да.

Редакция